

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

Sasha Waltå
Vi, kråkorna

MFA
Kunstakademiet 2015

KHIODA
Kunsthøgskolen i Oslo,
Digitalt Arkiv

www.khioda.no
khioda@khio.no

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i KHIODA reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i KHIODA, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

Kunsthøgskolen i Oslo
Kunstakademiet
Masteressä, vårterminen 2015

Vi, kråkorna

av Sasha Waltå

Handledare: Ingvild Krogvig

Hemmet, lägenheten, promenaden till skolan, utanför fönstret, stallet, vägen dit, förorten, vi finns överallt.

Den triangel av platser jag efter ett år i staden byggt upp som en konsekvent radie vilken jag rört mig inom. Simhallen och vägen dit, genom botaniska hagen, ibland bara hagen bakom lägenheten, matbutikerna på samma gata och ibland de nattöppna två kvarter bort. Barerna på Grönland, kaféet som också ligger där, vägen till skolan som oavsett om jag försökte ta olika vägar, ändå blir ungefär samma sicksackande diagonala sträcka mellan rutnät av bostadshus. Och så bussen, tunnelbanan och slutligen lilla promenaden vid stallet. Så långt kommer jag och ändå är jag kvar inom zon 1 på busskortet, trots bäckmörkret därute på vintern och den dåliga mobiltäckningen. På kartan är triangeln cirka 6 kvadratkilometer och då får Kunstnernes hus och fastlegen också plats. Minus turerna upp för backarna upp i bergen jag rider på. Då blir det lite större. Minus öarna jag badade på i somras, de gångerna var så få att de knappt kan räknas med. Fortfarande är det så litet, ynka 6 kvadratkilometer. Och tänk om det ändå vore så att jag kände till alla vrår av den här delen som jag måste ha ägnat rätt mycket tid i. Men jag tror inte ens jag skulle lägga märke till om affärer slog igen, eller det vet jag att jag inte skulle, för det händer att jag undrar om det här eller det där stället alltid legat där.

Till en början la jag inte märke till dem. Inte mer än jag gjorde av bilarna i alla fall. Liksom registrerade dem, parerade per automatik efter rörelserna. På samma sätt la jag märke till aktiviteten i ögonvrån, kollade inte ens upp, bara visste att det satt en fågel eller två i trädet ovanför då jag hörde deras läte. Men jag *lyssnade* inte. Och jag *såg* inte. Det tog nästan ett år av små promenader, vandringar mellan olika mål och möten och det att jag råkade titta på en dokumentär en kväll då jag av misstag tryckt på fel program.

Vi samlas i kråketing på norska, så fint det låter, vi samlas för möte i träden. Om skymningen strax innan mörkret. På en hemsida som heter ”Spør en ornitolog” kan man läsa svar om att vi sitter så för att gemensamt bestämma vart vi ska sova om natten. En annan skriver att vi sitter så för att berätta för varandra vart det finns mat någonstans. Att vi ser på varandra för att se vem som ser ut att må bra, vem utav oss som ser ut att ha frossat gott under dagen och därefter kan alla fara till samma plats. Men vi gör andra

saker. Vi träffas för att vi vill träffas, vi bestämmer vart vi ska sova, men vi diskuterar också, vi bråkar också ibland och vi berättar framförallt för varandra om dom. Om vad dom gjort under dagen, vilka som är vakna under natten, vilka som tycker om varandra. Berättelser och sagor om vartannat, i munnen på varandra, godnattsagor, lögner och återberättelser virvlar runt om kvällarna som fragment, man hör bara kra kra om man inte lyssnar.

Drömmarna håller ett hårt tag om morgonen. Landskapet från dem ligger närmre på näthinnan än det dagsljuset röjer. I köket har vattenkokaren för lite vatten och när den vänds på kommer en puff av ånga upp och bränner handleden. Huden dras av som korvar av skinn precis som i bastun. Efter ett par dagar knottrar den sig, blir glatt och brun-rosa, rynkad ödlehud. Natten klamrar sig fast under resten av dagen, ger dagen tunga ben och svullna olydiga fingrar, långsamma rörelser som om drömmarna vill att livet ska sovas bort. De letar sig in i vaket landskap, lägger sig tillrätta som katter i ateljén, spinner i hörnen och stör det man tänkte att man skulle tänka. Det blir istället texter i google.docs dokument som läggs i mappar, aldrig sorterade namnlösa dokument som ligger i prydliga stående rektanglar på rad. De är källan, ett evigt kretslopp mellan dagarnas intryck av människor, radions röster och innehåll, telefonsamtal, föreläsningar, politik och nattens processande där minnen blir till, andras erfarenheter blandas med egna, där kronologin är upplöst och ansikten byter plats. Stämningar, skeenden, maktförhållanden, miljöer och återgivningar blandas och finns kvar, samlar sig i små dokument i rader- miniatyrer som öppnas ibland, klipps ut, raderas och redigeras om.

I parken klockan tre på eftermiddagen. Ser en kråka, sedan två, sen fem stycken som sitter på marken en bit bort. Lockar med visslan. En sätter sig i trädet där jag står. Fler och fler. När jag går kan jag inte längre räkna dem. Ett oväsen från dem låter som en storm. Det är över 100, säkert kanske 200 stycken. Kajorna är med, de blandas samman bland mörka grenar, bara av lätena förstår jag. Hoppas de känner igen mig imorgon. De vill inte äta. Flyger inte tillbaka till marken där jag lagt ut frön. Jag lägger frön och kattmat, torrfoder för kattungar som är extra fett, på toppen av en papperskorg. De är hur många som helst ovanför mig. En koltrast kommer och äter.

Hästen står still när dess ben blir spolade med varmt vatten, de vadar först genom gyttjigt brunt vatten, ljudet av hovarna som sugs fast i lerbotten och därefter lyfts upp,

klafs, klafs. De skrittar bakom den gamla polishästen. Han som är 18 år nu, vars päls får lov att växa på vintern. Långhårig trotjänare till någon annan än staten, som inte ville ha honom. Skrämd av träningen, chinapuffar under benen alltför många gånger. Blev såld efter att ha kastat av polismännen på stan och efter att ha blivit rädd och slängt sig åt sidan av stadens fladdrande plastpåsar. Det är stilla i skogen, dimman får ljudet av älven att dovnä.

Någon på radion beskriver sin sorg som en sammetskappa som hon sveper in sig i, svart. Vi tänker vi med. Vi också, vi vill också ha en kappa, den är grön med stor luva, vi bär den jämt. Ovanpå fodret, fjäderdräkten av mjukt varmt glänsande svart.

Maries romanser och hennes liv för tio år sen när vi träffade henne sist. Han är här nu. Skriver ett sms att han står nedanför porten. Regissören i tjock jacka, liten mössa på toppen, kängor och en stil som gör att han kommer undan med sin begynnande bukfetma. Ser lite cool ut, skulle kunna bli tagen för 45 i grått skäggstubb, om man inte tittar för nära. Han pratar stockholmska och ser häftig ut på gatan som vetter mot havet i blåsten. Alla säger att hennes lägenhet är så fin. Den är en sån där gammal, med högt i tak. Bara den låg i en annan stad, inte i en liten svensk småstad som ingen passerar. Om den låg i New York, tänk. Det tänker hon ibland då hon vaknar, fantiserar om att kastanjeträdet i förgrunden är förgrunden till ett annat hav. Det är inte gröt, bidraget kommer på torsdagar och alla pengar tog slut i helgen. Fast hon inte dricker annat än mineralvatten längre, alkoholpengarna som tidigare var alla pengar och alla tankar finns inte ens längre. Det är inte så att hon saknar det egentligen, fast alla talar om återfallet med stort å. Hennes mentor säger att han avdramatiserar det, men han pratar så mycket om det att det får motsatt effekt. Hon kan nästan känna sig berusad ändå, med isbitar i glaset själv i baren, och vänta på en av hennes äskare, kanske 19-åriga Simon kommer ikväll också. Barnfria veckan låtsas hon att gröten blir gjord för att det är nyttigt med gröt. Nu finns ingen exman som halvt slagit ihjäl henne, som går på heroin, men som lurar myndigheterna i vårdnadstvisten att testet som visat positivt för Subutex egentligen är spår av starka smärtstillande. Bara fått en läkarkompis att skriva på papper, svåra ryggsmärter. Det finns bara pengar på mobilen som räcker till tre sms, minnet av Simon i hallen från igår, drömmarnas lägenhet och den gifta regissören som hellre vill ha henne.

En december dog Maries mamma. Senare innan hon själv ska fylla det år mamman blev när hon dog tror Marie under en period att hon själv ska dö. I månader växer sig idén större och den tar till sist över, den blir på riktigt. På Nämndemansgården pratar man. I grupp talar man om hur det blev som det blev. De går tillbaka, minnen som Marie oftast skrattar åt, det säger de i gruppen att detta är ett trauma för dig. De lyssnar när Marie berättar om när pappa gifte om sig, hur pappas fru gav bort mammas kläder till dagis. Kostymförrådet fylldes på med peruker av riktigt hår, klackaskor, finkjolar som man kunde binda skärp runt under armarna, då satt de kvar. De nickande ansiktena i ringen, fortsätter nicka in i drömmarna om natten. Där är mitten av ringen en scen, där spelas dramer upp ur barndomen med den snälla publiken runtom som med väna uttryck bekräftar det som händer, mamma pappa barn.

Papperskorgens ovansida är tom. Något upplöst ljusbrunt i kanten bara, fågelspya eller genomskådat förädlad vete med köttsmak som lämnats att smälta i regn. Kattfoder extra fett från Rema 1000. Använder visslan, många kommer idag också, men inte fullt så många, de flesta samlas i ett träd. På väg hem ser jag en man som fotograferar trädet med alla kråkorna i.

Grässtråna ser håriga ut av snökristallerna som täcker dem som en päls av likriktade strån. Om de hade ett ljud skulle de ha ljudet av människor som trampar på dem, gnisslandet av gummisulor mot kall frost. Hästen är spänd. Rökmoln kring näsborrarna blandar sig med hennes rökmoln, utandningar som möts vid hästs nacke. Längs hennes ben känns den stora magen, andningen som fladdrar i otakt, och ryggmuskler som ömsom växer i båge från konkav till konvex. Den lugnar sig av att gå lite bakom, efter tryggheten. Mannen med den gamla polishästen som går framför berättar att han hade en häst som gick ner sig i myren. Han förlorade den, säger han, men det är hon som fattar fel förstår hon senare. Han höll på att förlora den. De hade aldrig ridit där förr, och den bara sjönk. Han fortsätter berätta om hur han drar dit stockar, trästammar, grenar, han trycker ned dem, stöter dem under hästen för att den ska kunna kliva på något och kunna ta sig upp. 450 kilo med stönande lungor som försöker rädda livet sitt. Han drar och rycker i det trä han hittar, ramlar baklänges när det sitter fast, sliter upp det som inte är för tungt. De ruttnande stockarna han hittar i slyn, de som går att rubba, vittrar sönder i händerna. Ögonvitorna ligger som vita valv i det mörka hästansiktet

tillsammans med de djupa suckar den släpper ur sig, och så det mörka grymtandet, den sista ansträngningen när den äntligen tar sig upp. Dyblöt ångande och svettig skälvande står den stumt bara där när den väl är uppe. Tystnaden efteråt när man och häst sakta går jämte varann tillbaka till stallet. Man måste vara försiktig på okänd mark, vet du.

Förresten, det går lodjur häruppe, visste du det? fortsätter han. Här framme på krönet du ser, där ska de hålla till. Hästarna känner lukten av reviret på lång väg, de brukar vilja vända en bit fram här. Lodjuren gömmer sig i skrevorna, bland stenarna mellan vattenfallet och rötterna på klippan häruppe. Bilder av en grip som gömmer sig i bergen. Först senare begriper hon att det är lodjur han pratar om, för han säger det på norska, gauper, hon tror under tiden att det är vargar, eller kanske någon sorts fågel, det låter ju som grip, gaupe.

En man skriker något till henne när hon går från stationen. Han går bakom nu, och hon kan inte gå mycket fortare med väskorna. Han kommer upp alldeles vid hennes sida då hon väntar vid övergångsstället och ropar att "så som du går verkar du ju vilja bli knullad överallt". Hon byter sida och går på andra sidan trottoaren, möter en annans blick och ser att denne stirrar surt tillbaka. En bil tutar och hon hoppar till. En liten studs, inte mer, men ändå nog för att vi alla ska förstå att hon är mer rädd än arg. Nu vet han bakom också det. Han kommer ifatt henne igen och skriker att du kanske vill bli knullad mellan pattarna, vill du det kanske?

Uppkrupen på soffan, längtan efter en tjock råttsvans att dra runt sig, virad ett varv runt benen och magen på samma gång.

Mannen som äger polishästen är fastighetsägare. Det är det han gör, äger. Förvaltar kanske man kan säga, kanske det låter bättre. Men så har han sina pianolektioner med ryskan. Och bandet, jazzbandet han spelar med ibland, med mer etablerade musiker, i alla fall sådana som satsat, han är sämst i bandet. Men han blir inte fullt lika avundsjuk när de berättar om jobb på båtar, fulla människor och att gaget knappt räcker till parkeringspengar. Han är den enda mannen i stallet, den enda som har en häst i alla fall. Annars är det mest unga kvinnor, och så de i det andra stallet, men de räknas inte riktigt, islandshästarna och stora arbetshästar. De äldre kvinnorna med utflugna barn bryr sig inte riktigt om ridningen, har mest häst för att komma ut i naturen. Har fel sits, hälarna

uppdagna, tjocka täckbyxor som de pulsar runt i, matar morrötter och låter hästarna vara barfota, bli feta och gå på bete.

Villan står kvar så som vi känner igen den. Den har fortfarande carporten utanför som någon byggde. Brevlådan är utbytt. Vi letar efter graven, där de la blommor och spikade ett kors, det löddes en liten skylt i träslöjden med datum på. Det giftiga trädet har växt sig större, från buske till träd och nu täcker rötterna marken som en gång grävts upp. Ingen som bor här nu vet att en kattkropp bars ut i en liten snickrad kista den där sommaren, att den var kall och hård att klappa på. De som bor i huset tror att vi vill äta upp deras päron och jordgubbar täckta med blått nät. De sjasar på oss då vi kommer tillbaka och sitter i guldregnet och sjunger för katten. De är förresten bara kart än, vi väntar tills de blir mogna.

Crazy bird lady. Tillbaka med termobrallor, och ryggsäck, gammal HM-påse med mat i. Vid ett tillfälle hör jag sirener och tänker att någon måste ha ringt polisen. Det står någon i parken och får fåglarna att samla sig och skräna. Jag ser dem överallt nu. Utanför lägenheten är det plötsligt tre stycken en morgon. En flyger rakt in i en vajer till spårvagnen, jag skriker till, oj hjälp.

Det ligger alltid sex personer i ett rum på akutavdelning 24, ortopedi på Södersjukhuset. En december några år tillbaka ligger där en yngre person i lite över en vecka. En annan kvinna som opererats ligger bakom skynken och pruttar hela natten. Trumpetljud man inte visste fanns, det låter och låter, tar aldrig slut. Ibland stönar hon och mumlar lättat ”förlåt” efteråt. Det går några dagar, det är svårt att sova på nätterna, det kommer in en ny, smal kvinna som måste operera handlederna akut, de är så djupt uppskurna. Vad ska jag säga till jobbet säger hon och gråter till sjuksköterskan. Den pruttande tanten får åka hem, tar på sig vanliga kläder och blir hämtad av sin man. En annan, lite större, lite äldre kvinna tar hennes säng. Berättar att nu ska hon äntligen få steloperationen. Sex kotor ska fogas samman med titanskruvar emellan. Där ligger de allihop med landstingssärkar i likadana färger, mer eller mindre mjäll på axlarna, stans vackraste utsikt och är varsin kropp. Den yngre får höra 6-kotors-kvinnans värre öde, själv är hon bara förbannad på ryggjäveln och läkarpuckot, kiss-slangar och hela skiten. Den äldre är sådär gammal-tacksam, en suckande hänsynsfull respekt över samhället, sjukvården, långsamma rörelser i jämmer, försiktig förväntan över smärtfriheten.

Hennes son kommer, stannar bara en halvtimme, hon ler i flera timmar efteråt, viker ihop glänsande cellofanpapper till en fyrkant på nattduksbordet, trots att blommorna är hängiga och hon räds den stundade operationen kommande dag. Natten därpå vaknar alla av att lamporna tänds, röster och något som händer. Den nyopererade kvinnan med sex fastsatta kotor ser då ut som en uppsvullen gris. Hon ser helt enkelt ut att snart spricka. De säger åt henne att hon måste, pratar om att det är normalt, det är farligt att inte. Hon väser mellan tänderna ”jag kan inte”. Full av luft, men mer full av skam. En livstid av tillbakahållen gas gör sitt, hon dör hellre än fiser rakt ut i rummet så de andra kvinnorna som ligger där ska höra. Till slut sätter de ett litet rör i stjärten på henne, nu flödar luften ut som på en ballong, hjälper ringmuskeln att tillhöra vården och inte längre henne.

Mannen står och ser ut genom fönstret, i förgrunden har pelargonen många gula blad trots att den blommar, högst upp en vit blomsterbomb av mindre blommor. Han ser den nu, utan att röra den. Utanför lägger färjan ut, klockan måste vara 22.15. De orangea och vita ljusen syns mest, taken blänker av vätan. Av havet syns bara mörker. Han står kvar och ser färjan lämna hamnen. Så sätter han sig på knä och börjar plocka bort de gula bladen. Sakta plockar han av dem, vrider på plantan och skalar stammen, till och med bara lite gult tar han av och viker samman i den andra handen. Till slut återstår bara ett par stycken blad, en naken stam och blomman på toppen. Han ser något som rör sig på fönsterbläcket, en fågel.

Det sitter ett gäng på marken på samma ställe som förut när jag kommer. Det regnar snö, mycket blött, den tjocka snön från igår är tung. När jag kommer flyger de upp i träden. Fiskmåsar och duva kommer när jag lägger ut maten. Kråkorna sitter bara uppe i trädet. Efter en kvart går jag vidare till en soptunna där jag ser att några sitter. Efter en bit vänder jag mig om och ser att kråkorna flugit ner på stället där jag la ut mat tidigare. Fiskmåsar, som nu är två, står en bit bort och ser på. Samma sak händer igen. Jag matar fiskmåsar på ett annat ställe, slänger kattmat och frön i blöt snö och så kommer kråkorna och sätter sig i träden runt om. Det blir som en lek, när jag backar tittande på dem händer inget, men när jag vänder ryggen till, och på nytt snor runt har de närmat sig maten – men fryser till när jag ser på dem. Står helt stilla, orörliga. Sedan går jag en bit till med ryggen vänd, då har säkert 20 stycken fått bort måsar och äter vilt. Fortfarande cirklar en eller två runt mig och några sitter och betraktar mig i träden. Som

schackpjäser tycks de ha olika positioner och uppgifter. Spejaren, bevakarna, ätarna. Jag är helt blöt efter en halvtimme. Inte mycket människor i parken idag, vädret. De är fortfarande skygga trots att jag kom dem närmre idag. Ingen vissla.